അധ്യായം എട്ട്

സഹഗമനം, വിവേചിച്ചറിയൽ, ദൗർബല്യത്തെ ഉദ്ഗ്രഥിക്കൽ

291. വിവാഹോടമ്പടിയുടെ ഏതു ലംഘനവും 'ദൈവവേഷ്ടത്തിനു വിരുദ്ധമാണെന്ന്' സഭ അറിയുന്നു. എന്നാലും 'തന്റെ അനേകം മക്കളുടെ ദുർബലതയെക്കുറിച്ച് അവൾക്കു ബോധ്യമുണ്ട്'[311] എന്നിങ്ങനെ സിനഡു പിതാക്കന്മാർ പ്രസ്താവിച്ചു. യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ നോട്ടത്താൽ പ്രകാശിതയായി 'തന്റെ ജീവിതത്തിൽ അപൂർണമായ രീതിയിൽ പങ്കുചേരുന്നവരിലേക്ക് സ്നേഹപൂർവം അവൾ തിരിയുന്നു. നന്മ ചെയ്യാനും സ്നേഹത്തോടെ പരസ്പരം ശുശ്രൂഷിക്കാനും അവർ ജീവിക്കുകയും ജോലിചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന സമൂഹത്തെ സേവിക്കാനും വേണ്ട ധൈര്യം അവർക്കു നല്കിക്കൊണ്ട് അവരുടെ ജീവിതത്തിലും ദൈവകൃപ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് തിരിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നത്.[312] കാരുണ്യത്തിനായി സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട ജൂബിലി വർഷാചരണവും ഈ സമീപനത്തെ സ്ഥിരീകരിക്കുന്നുണ്ട്. അവൾ പൂർണതയിലേക്ക് നിരന്തരം വിളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ദൈവത്തോട് കൂടുതൽ പൂർണമായി പ്രത്യുത്തരിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാലും 'സഭ തന്റെ ഏറ്റവും ദുർബലരായ മക്കളെ ശ്രദ്ധയോടും കരുതലോടും കൂടി സഹഗമിക്കണം. അവർ മുറിവേറ്റതും ദ്രോഹിക്കപ്പെട്ടതുമായ സ്നേഹത്തിന്റെ അടയാളങ്ങൾ കാണിക്കുന്നു. അവരിൽ പ്രത്യാശയും ആത്മധൈര്യവും പുനഃസ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നത്. ഒരു തുറമുഖത്ത് ലൈറ്റ് ഹൗസിൽ നിന്നുള്ള പ്രകാശരശ്മിപോലെ അല്ലെങ്കിൽ വഴിതെറ്റിയവർക്കോ കൊടുങ്കാറ്റിൽ പെട്ടവർക്കോ പ്രകാശം നല്കാൻ ജനങ്ങളുടെയിടയിൽ വഹിക്കപ്പെടുന്ന ടോർച്ചുപോലെ തന്നെ.'[313] സഭയുടെ ദൗത്യം മിക്കപ്പോഴും, യുദ്ധരംഗത്തിനടുത്തു സ്ഥാപിച്ച താത്കാലിക ആശുപത്രിയുടേതിനു സമാനമാണെന്ന കാര്യം നമുക്കു മറക്കാതിരിക്കാം.

292. ക്രൈസ്തവവിവാഹം, ക്രിസ്തുവും തന്റെ സഭയും തമ്മിലുള്ള ഐക്യത്തിന്റെ പ്രതിഫലനമെന്ന നിലയിൽ സ്വതന്ത്രവും വിശ്വസ്തവും പരവർജനീയവുമായ സ്നേഹത്തിൽ സ്ത്രീയും പുരുഷനും പരസ്പരം ദാനം ചെയ്യുന്ന ഐക്യത്തിൽ പൂർണമായി സാക്ഷാത്കരിക്കപ്പെടുന്നു. അവർ മരണംവരെ പരസ്പരം സ്വതന്ത്രമായിരിക്കുന്നു. ജീവൻ പകരുന്നതിനു തുറവിയുള്ളവരായിരിക്കുന്നു. ഒരു കൂദാശയിൽ പവിത്രീകൃതരായിരിക്കുന്നു. ആ കൂദാശ ഒരു ഗൃഹസഭയാകാനും സമൂഹത്തിനുവേണ്ടി പുതിയ ജീവൻ നല്കാനുള്ള പുളിമാവാകാനും വേണ്ട കൃപാവരം അവർക്കു നല്കുന്നതാണ്. ഐക്യത്തിന്റെ ചില രൂപങ്ങൾ ഈ ആദർശത്തിനു വിരുദ്ധമാണ്. മറ്റു ചില രൂപങ്ങൾ ഭാഗികമോ സമാനമോ ആയ വിധത്തിലെങ്കിലും ഈ ആദർശത്തെ സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നുണ്ട്. സഭയുടെ പ്രബോധനത്തോട് ഇനിയും യോജിച്ചിട്ടില്ലാത്ത, അഥവാ യോജിക്കാത്ത ആ സാഹചര്യങ്ങളിലെ നിർമ്മാണാത്മകമായ ഘടകങ്ങളെ സഭ അവഗണിക്കുന്നില്ലെന്ന് സിനഡുപിതാക്കന്മാർ പ്രസ്താവിച്ചു.[314]

അജപാലന ശുശ്രൂഷയുടെ പടികൾ

293. സിനഡുപിതാക്കന്മാർ കേവലം സിവിൾ വിവാഹത്തിന്റെ സവിശേഷ സാഹചര്യത്തെയും അല്ലെങ്കിൽ വേണ്ടവിധം വ്യത്യാസപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് കേവല സഹവാസത്തെയും പരിഗണിച്ചു. താഴെപ്പറയുന്നവ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ ചെയ്തത്: 'അത്തരം ഐക്യങ്ങൾ പ്രത്യേകമായ സ്ഥിരതയിലെത്തിച്ചേരുമ്പോൾ, നിയമപരമായി അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടു കഴിയുമ്പോൾ അവയ്ക്ക് അവരുടെ സന്തതികളോട് അഗാധമായ വാത്സല്യത്തിന്റെയും ഉത്തരവാദിത്വത്തിന്റെയും സവിശേഷതയുണ്ടാകുന്നു. പരീക്ഷകളെ കീഴടക്കാനുള്ള കഴിവു പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. ക്രമേണ വിവാഹകൂദാശയുടെ ആഘോഷം നടത്താമെന്ന വീക്ഷണത്തോടെ അജപാലനശുശ്രൂഷയ്ക്കുള്ള അവസരങ്ങൾ നല്കാൻ അവയ്ക്കു കഴിയും.'[315] നേരേ മറിച്ച് ഇന്ന് അനേകം ചെറുപ്പക്കാർ വിവാഹത്തെ അവിശ്വസിക്കുകയും വിവാഹസമർപ്പണം അനിശ്ചിതകാലത്തേക്ക് മാറ്റിവച്ച് സഹവസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മറ്റു ചിലർ പണ്ടേ നടത്തിയ സമർപ്പണം ലംഘിക്കുകയും പെട്ടെന്ന് പുതിയൊരു സമർപ്പണം നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. സഭാംഗങ്ങൾ എന്ന നിലയിൽ അവർക്കും കരുണാമയവും സഹായപൂർണവുമായ അജപാലനശുശ്രൂഷ ആവശ്യമാണ്.'[316] എന്തെന്നാൽ സഭയുടെ അജപാലകർക്ക് ക്രൈസ്തവ വിവാഹത്തെ വളർത്താൻ മാത്രമല്ല മറിച്ച് 'ഈ യാഥാർത്ഥ്യം ജീവിക്കാത്ത വളരെയേറെ ആളുകൾക്കുള്ള സാഹചര്യങ്ങളുടെ അജപാലനപരമായ വിവേചിച്ചറിയൽ നടത്താനും ഉത്തരവാദിത്വമുണ്ട്. ആ വ്യക്തികളുമായി അജപാലനപരമായ സംവാദത്തിൽ പ്രവേശിക്കുക ആവശ്യമാണ്. വിവാഹത്തിന്റെ സുവിശേഷത്തിലേക്കുള്ള - അതിന്റെ പൂർണതയിലേക്കുള്ള - കൂടുതൽ വലിയ തുറവിയിലേക്ക്, നയിക്കാൻ കഴിയുന്നവയും അവരുടെ ജീവിതത്തിലുള്ളവയുമായ ഘടകങ്ങളെ തിരിച്ചറിയാനാണത്.'[317] ഈ അജപാലന തിരിച്ചറിയലിൽ ഒരു കാര്യം ആവശ്യമാണ്. 'സുവിശേഷവത്കരണത്തെയും മാനുഷികവും ആത്മീയവുമായ വളർച്ചയെയും പോഷിപ്പിക്കുന്ന ഘടകങ്ങളെ തിരിച്ചറിയുക എന്നതാണ് ആ കാര്യം.'[318]

294. 'സിവിൽ വിവാഹവും, വിവാഹിതരാകാതെയുള്ള സഹവാസവും തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് മിക്കപ്പോഴും സഭയോടുള്ള മുൻവിധിയാലോ കൗദാശിക ഐക്യത്തോടുള്ള എതിർപ്പിനാലോ അല്ല. പിന്നെയോ സാംസ്കാരികമോ ആകസ്മികമോ ആയ സാഹചര്യങ്ങളാൽ പ്രചോദിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടാണ്.'[319] അത്തരം സംഭവങ്ങളിൽ, ദൈവത്തിന്റെ സ്നേഹത്തെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്ന സ്നേഹത്തിന്റെ അടയാളങ്ങളോട് ബഹുമാനം കാണിക്കാവുന്നതാണ്.[320] 'ദീർഘകാലം സഹവസിച്ചിട്ട് സഭയിൽ വച്ച് വിവാഹാഘോഷം നടത്താൻ അപേക്ഷിക്കുന്നവരുടെ സംഖ്യ തുടർച്ചയായി വർധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുവെന്ന് നമുക്ക് അറിയാം. മിക്കപ്പോഴും, സ്ഥാപനപരവും സുനിശ്ചിതവുമായിട്ടുള്ള ഏതിനെയും എതിർക്കുന്ന പൊതുമനോഭാവത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ഒരു തിരഞ്ഞെടുപ്പാണ്, സഹവസിക്കുകയെന്നത്. ജീവിതത്തിൽ കൂടുതൽ സുരക്ഷിതത്വത്തിനായി (സ്ഥിരജോലിയും സ്ഥിരമായ വരുമാനവും കാത്തിരിക്കുന്ന കാലത്തും ഇതു നടത്തുന്നു. ചില രാഷ്ട്രങ്ങളിൽ യഥാർത്ഥ ഐക്യങ്ങൾ ധാരാളമായിട്ടുണ്ട്. വിവാഹത്തെയും കുടുംബത്തെയും സംബന്ധിച്ച മൂല്യങ്ങളെ ത്യജിക്കുന്നതുകൊണ്ടു മാത്രമല്ല അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നത്. പിന്നെയോ, ഒന്നാമതായി, സാമൂഹിക സാഹചര്യങ്ങളിൽ വിവാഹം ആഘോഷിക്കുന്നത് അമിതമായ ചെലവുള്ള കാര്യമായതുകൊണ്ടാണ്. അതിന്റെ ഫലമായി, ഭൗതിക ദാരിദ്ര്യം ആളുകളെ യഥാർത്ഥ ഐക്യത്തിലേക്കു തള്ളിവിടുന്നു.'[321] സംഭവം ഏതായാലും സുവിശേഷത്തിനു യോജിച്ച വിവാഹവും കുടുംബവുമെന്ന തികഞ്ഞ യാഥാർത്ഥ്യത്തിലേക്കു നയിക്കാൻ കഴിയുന്ന അവസരങ്ങളാക്കി അവയെ പരിവർത്തനം ചെയ്യിക്കാൻ പരിശ്രമിക്കുന്ന സർഗാത്മ പ്രത്യുത്തരമുണ്ടാകണമെന്ന് ഈ സാഹചര്യങ്ങളെല്ലാം ആവശ്യപ്പെടുന്നു. ഈ ദമ്പതികൾ ക്ഷമാപൂർവം, വിവേകത്തോടെ സ്വാഗതം ചെയ്യപ്പെടുകയും നയിക്കപ്പെടുകയും വേണം.'[322] ഇങ്ങനെയാണ് യേശു സമരിയാക്കാരിയായ സ്ത്രീയോട് പെരുമാറിയത് (cf യോഹ 4:1-26). അവളുടെ ജീവിതത്തിലെ ഇരുട്ടിൽ നിന്ന് അവളെ സ്വതന്ത്രയാക്കാനും സുവിശേഷത്തിന്റെ സമ്പൂർണ സന്തോഷത്തിലേക്കു നയിക്കാനും വേണ്ടി യഥാർത്ഥസ്നേഹത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള അവളുടെ ആഗ്രഹത്തോടു പ്രത്യുത്തരിച്ചു.

295. ഇതുപോലെ ജോൺപോൾ 2-ാമൻ മാർപാപ്പാ അനുക്രമത്തിന്റെ നിയമം (law of Gradualness) എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്ന നിയമം നിർദ്ദേശിച്ചു. മനുഷ്യജീവി 'വളർച്ചയുടെ വിവിധഘട്ടങ്ങളിൽ ധാർമ്മിക നന്മയെ അറിയുകയും സ്നേഹിക്കുകയും പൂർണമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു'[323] എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ ചെയ്തത്. ഇത് നിയമത്തിന്റെ ക്രമാനുഗതികത്വമല്ല. പിന്നെയോ നിയമത്തിന്റെ വസ്തുനിഷ്ഠമായ ആവശ്യങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കാനോ വിലമതിക്കാനോ അല്ലെങ്കിൽ നിർവഹിക്കാനോ സാധി

ക്കാത്ത അവസ്ഥയിലുള്ളവരുടെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള സ്വതന്ത്രപ്രവൃത്തികളുടെ വിവേകപൂർവകമായ അഭ്യസനത്തിലുള്ള ക്രമാനുഗതികത്വമാണ്. എന്തെന്നാൽ നിയമം തന്നെ വഴികാണിച്ചു തരുന്ന ദൈവത്തിന്റെ ദാനമാണ്. ആരെയും ഒഴിവാക്കാതെ എല്ലാവർക്കും നല്കുന്ന ഒരു ദാനമാണത്. ദൈവകൃപയുടെ സഹായത്താൽ അതു അനുസരിക്കാൻ കഴിയും. മനുഷ്യൻ അവന്റെ മുഴുവൻ 'വൈയക്തികവും സാമൂഹികവുമായ ജീവിതത്തിൽ ദൈവികദാനങ്ങളുടെ പുരോഗമനപരമായ ഉദ്ഗ്രഥനത്തോടും ദൈവത്തിനുള്ള സുനിശ്ചിതവും കേവലവുമായ ആവശ്യങ്ങളോടും കൂടെ ക്രമേണ മുന്നേറുകയാണെങ്കിലും'[324] അത് അനുസരിക്കാനാവും.

ക്രമരഹിതമായ 'സാഹചര്യങ്ങളുടെ' വിവേചിച്ചറിയൽ[325]

296. ദൗർബല്യത്തിന്റെയും അപൂർണതയുടെയും വിവിധ സാഹചര്യങ്ങളെ സിനഡു പരിഗണിച്ചു. ഇവിടെ മുഴുവൻ സഭയോടും ഞാൻ വ്യക്തമായി പറയേണ്ട ഒരു കാര്യം, നമ്മൾ തെറ്റായ വഴിയിലൂടെ സഞ്ചരിക്കാതിരിക്കാൻവേണ്ടി, ആവർത്തിച്ചു പറയാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു: 'സഭയുടെ ചരിത്രത്തിൽ ഉടനീളം വീണ്ടും വീണ്ടും ഉണ്ടാകുന്ന രണ്ടുതരം ചിന്താഗതികളുണ്ട്: എറിഞ്ഞുകളയലും, പുനഃസ്ഥാപിക്കലും. ജറുസലെം സൂനഹദോസിന്റെ കാലം മുതൽ സഭയുടെ മാർഗം എപ്പോഴും യേശുവിന്റെ മാർഗമായിരുന്നു. കാരുണ്യത്തിന്റെയും പുനഃസ്ഥാപനത്തിന്റെയും മാർഗം തന്നെ... സഭ ഒരിക്കലും ആരെയും എന്നേക്കുമായി ശപിക്കരുത്. പിന്നെയോ ആത്മാർത്ഥഹൃദയത്തോടെ അപേക്ഷിക്കുന്ന ആരുടെയും മേൽ ദൈവകാരുണ്യത്തിന്റെ തൈലം ഒഴിക്കുന്നതാണ്... എന്തെന്നാൽ യഥാർത്ഥ പരസ്നേഹം എപ്പോഴും അംഗീകാരം തേടാത്തതാണ്, വ്യവസ്ഥാതീതമാണ്, തികച്ചും സൗജന്യമാണ്.'[326] തന്മൂലം 'വിവിധ സാഹചര്യങ്ങളുടെ സങ്കീർണത പരിഗണിക്കാതെയുള്ള വിധി നിർണയങ്ങൾ ഒഴിവാക്കുക അത്യാവശ്യമാണ്. ജനങ്ങൾ തങ്ങളുടെ സാഹചര്യം മൂലം എങ്ങനെ മാനസിക സംഘർഷം അനുഭവിക്കുന്നുവെന്നു ശ്രദ്ധിക്കുക അത്യാവശ്യമാണ്.'[327]

297. ഓരോ വ്യക്തിയിലേക്കും എത്തിച്ചേരുന്നതിന്റെ കാര്യമാണിത്. സഭാസമൂഹത്തിൽ പങ്കുചേരുന്നതിന്റെ ശരിയായ മാർഗം കണ്ടെത്താനും അങ്ങനെ, 'അംഗീകാരം അന്വേഷിക്കാത്ത, വ്യവസ്ഥാതീതമായ, സൗജന്യമായ' കാരുണ്യത്താൽ സ്പർശിക്കപ്പെടുന്നതിന്റെ അനുഭവമുണ്ടാകാനും ഓരോ വ്യക്തിയെയും സഹായിക്കുകയെന്ന ആവശ്യത്തിന്റെ കാര്യമാണിത്. ആരും എന്നേക്കുമായി ശപിച്ചു തള്ളപ്പെടരുത്. എന്തെന്നാൽ അതല്ല സുവിശേഷത്തിന്റെ യുക്തി! വിവാഹബന്ധം വേർപെടുത്തി വീണ്ടും വിവാഹം ചെയ്തവരെക്കുറിച്ചു മാത്രമല്ല ഇവിടെ ഞാൻ പറയുന്നത്. പിന്നെയോ എല്ലാവരെക്കുറിച്ചുമാണ് - അവർ ഏതു സാഹചര്യത്തി

ലുള്ളവരായാലും. സ്വാഭാവികമായി, വസ്തുനിഷ്ഠമായ ഒരു പാപത്തെ, അത് ക്രൈസ്തവദർശനത്തിന്റെ ഭാഗമെന്ന നിലയിൽ ധിക്കാരപൂർവം പ്രദർശിപ്പിക്കുമ്പോൾ, അല്ലെങ്കിൽ സഭ പഠിപ്പിക്കുന്നതിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായ ഒന്ന് മറ്റുള്ളവരുടെമേൽ അടിച്ചേല്പിക്കുമ്പോൾ, അയാൾക്ക് ഒരു വിധത്തിലും മറ്റുള്ളവരെ പഠിപ്പിക്കാനോ അവരോട് പ്രഘോഷിക്കാനോ സാധിക്കില്ല. ഇത് സമൂഹത്തിൽ നിന്നു വേർപെടുത്തുന്ന ഒരു കാര്യമാണ് (cf മത്താ 18:17). അത്തരമൊരു വ്യക്തി വീണ്ടും സുവിശേഷസന്ദേശവും മാനസാന്തരത്തിലേക്കുള്ള വിളിയും ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കുക ആവശ്യമാണ്. എന്നാലും ആ വ്യക്തിക്ക് സമൂഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിൽ പങ്കുചേരാം. സാമൂഹിക സേവനത്തിലോ പ്രാർത്ഥനാസമ്മേളനങ്ങളിലോ അല്ലെങ്കിൽ അയാൾ തന്നെ തുടങ്ങുന്ന എന്തെങ്കിലും പരിപാടിയിലോ പങ്കുചേരാം. ഇടവകവികാരിയുടെ വിവേചിച്ചറിയലോടെ അങ്ങനെ ചെയ്യാം. വ്യത്യസ്ത 'ക്രമരഹിത' സാഹചര്യങ്ങളെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന രീതിയെ സംബന്ധിച്ച് സിനഡുപിതാക്കന്മാർ പൊതുവായ അഭിപ്രായൈക്യത്തിലെത്തി. അതിനെ ഞാൻ പിന്താങ്ങുന്നു. 'സിവിൾ വിവാഹം ചെയ്തവരോടും വിവാഹബന്ധം വേർപെടുത്തി പുനർവിവാഹം ചെയ്തവരോടും, അല്ലെങ്കിൽ സഹവസിക്കുന്നവരോടുമുള്ള അജപാലനസമീപനത്തെ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ സഭയ്ക്ക് ഒരു ഉത്തരവാദിത്വമുണ്ട്. അവരുടെ ജീവിതത്തിലെ കൃപാവരത്തിന്റെ ദൈവികബോധനവിദ്യ മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് അവരെ പഠിപ്പിക്കാൻ കടമയുണ്ട്: 'ദൈവത്തിന് അവരെപ്പറ്റിയുള്ള പദ്ധതിയുടെ'[328] പൂർണതയിലെത്തിച്ചേരാൻ സഹായിക്കുന്നതിനും കടമയുണ്ട്. ദൈവിക പദ്ധതിയുടെ പൂർണതയിലെത്തിച്ചേരുകയെന്നത് പരിശുദ്ധാത്മാവിന്റെ സഹായത്താൽ എപ്പോഴും സാധ്യമാണ്.

298. ഉദാഹരണമായി, വിവാഹബന്ധം വേർപെടുത്തിയിട്ട് പുതിയ ഐക്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചവർക്ക് വ്യക്തിപരവും അജപാലനപരവുമായ സമുചിത തിരിച്ചറിയലിന് ഒട്ടും ഇടം നല്കാത്തവിധം അമിതമായ കാർക്കശ്യമുള്ള ഇനങ്ങളിൽ പെടുത്താത്ത, വർഗീകരിക്കാത്ത, വിവിധ സാഹചര്യങ്ങൾ കണ്ടെത്താൻ കഴിയും. പുതിയ കുട്ടികളോടും തെളിയിക്കപ്പെട്ട വിശ്വസ്തതയോടും ഉദാരതാപൂർണമായ സ്വയം ദാനത്തോടും ക്രൈസ്തവസമർപ്പണത്തോടും അതിന്റെ ക്രമരാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധത്തോടും പുതിയ പാപത്തിലേക്കു വീണേക്കുമെന്ന മനസ്സാക്ഷിയിൽ തോന്നാതെ തന്നെ തിരിച്ചുപോകാനുള്ള വലിയ വിചാരത്തോടും കൂടിയ ഒരു രണ്ടാം വിവാഹമാണ് ഒരു കാര്യം. 'കുട്ടികളുടെ വളർത്തൽ പോലെ ഗൗരവമുള്ള കാരണങ്ങളാൽ വേർപെടാനുള്ള ബാദ്ധ്യത നിർവഹിക്കാൻ സാധിക്കാത്ത'[329] സാഹചര്യങ്ങൾ സഭ അംഗീകരിക്കുന്നുണ്ട്. തങ്ങളുടെ ഒന്നാം വിവാഹത്തെ രക്ഷിക്കാൻ എല്ലാ പരിശ്രമവും ചെയ്തവരുടെയും നീതിരഹിതമായി ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടവരുടെയും സംഭവങ്ങളുണ്ട്. അല്ലെങ്കിൽ

കുട്ടികളെ വളർത്തുന്നതിനുവേണ്ടി രണ്ടാം ഐക്യത്തിലേക്കു പ്രവേശിച്ചവരും തങ്ങൾ മുമ്പു നടത്തിയതും അപരിഹാര്യമാംവിധം തകർന്നതുമായ വിവാഹം ഒരിക്കലും സാധുവായിരുന്നില്ലെന്ന് വ്യക്തിപരമായി മനസ്സാക്ഷിയിൽ ഉറപ്പുള്ളവരുമായ വ്യക്തികളുടെ സംഭവങ്ങളുമുണ്ട്.'[330] അടുത്തകാലത്തെ വിവാഹം വേർപെടുത്തലിൽ നിന്നുണ്ടായതും കുട്ടികൾക്കും മുഴുവനും കുടുംബങ്ങൾക്കും ഏറെ സഹനവും ആശയക്കുഴപ്പവും സൃഷ്ടിക്കുന്നതുമായ പുതിയ ഐക്യമാണ് മറ്റൊരു കാര്യം. അല്ലെങ്കിൽ കുടുംബത്തോടുള്ള കടമകളുടെ നിർവഹണത്തിൽ സ്ഥിരം പരാജയപ്പെടുന്ന വ്യക്തിയുടെ കാര്യവുമുണ്ട്. വിവാഹത്തെയും കുടുംബത്തെയും സംബന്ധിച്ച ബൈബിൾ നിർദേശിക്കുന്ന ആദർശം ഇതല്ലെന്ന കാര്യം വ്യക്തമായി നിലകൊള്ളണം. അജപാലകരുടെ വിവേചിച്ചറിയൽ എപ്പോഴും 'പര്യാപ്തമാം വിധം വേർതിരിച്ചറിയൽ'[331] വഴി സംഭവിക്കണമെന്നും സാഹചര്യങ്ങളെ ശ്രദ്ധാപൂർവം തിരിച്ചറിയുന്ന'[332] ഒരു സമീപനത്തോടുകൂടി വേണമെന്നും സിനഡു പിതാക്കന്മാർ പ്രസ്താവിച്ചു. 'എളുപ്പമുള്ള കുറിപ്പടി'കൾ ഒന്നുമില്ലെന്നു നമുക്കറിയാം.[333]

299. താഴെക്കാണുംവിധം നിരീക്ഷിച്ച സിനഡുപിതാക്കന്മാരോട് ഞാൻ യോജിക്കുന്നു: 'വിവാഹം വേർപെടുത്തുകയും സിവിൾപരമായി വീണ്ടും വിവാഹം നടത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള മാമ്മോദീസ സ്വീകരിച്ചവരെ കൂടുതൽ ശ്രദ്ധയോടെ സഭാസമൂഹങ്ങളിലേക്ക് പൂർണമായി കൂട്ടിച്ചേർക്കണം. ഉതപ്പിനുള്ള ഏത് സന്ദർഭവും ഒഴിവാക്കിക്കൊണ്ട് സാധ്യമായ വിവിധരീതികളിൽ അങ്ങനെ ചെയ്യണം. കൂട്ടിച്ചേർക്കലിന്റെ യുക്തി അവരുടെ അജപാലന ശുശ്രൂഷയുടെ അടിസ്ഥാനമാണ്. തങ്ങൾ ക്രിസ്തുവിന്റെ ശരീരമെന്ന നിലയിൽ അവർ സഭയുടേതായിരിക്കുന്നുവെന്നു മനസിലാക്കാൻ മാത്രമല്ല സഭയിൽ സന്തോഷപ്രദവും ഫലപൂർണവുമായ ഒരനുഭവം തങ്ങൾക്ക് ഉണ്ടാകുമെന്ന് അറിയാനും അവരെ അനുവദിക്കുന്ന ഒരു ശുശ്രൂഷയാണത്. അവർ മാമ്മോദീസ സ്വീകരിച്ചവരാണ്. അവർ സഹോദരീസഹോദരന്മാരാണ്; എല്ലാവരുടെയും നന്മയ്ക്കുവേണ്ടി പരിശുദ്ധാത്മാവ് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലേക്ക് ദാനങ്ങളും കഴിവുകളും പ്രവഹിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. വ്യത്യസ്ത സഭാത്മക ശുശ്രൂഷകളിൽ അവരുടെ ഭാഗഭാഗിത്വം പ്രകടിപ്പിക്കപ്പെടാം. ലിറ്റർജിപരവും വിദ്യാഭ്യാസപരവും സ്ഥാപനപരവുമായ ചട്ടക്കൂട്ടിൽ നിന്ന് അഭ്യസിക്കപ്പെടുന്ന ഒഴിവാക്കലിന്റെ വിവിധരൂപങ്ങളെ എങ്ങനെ കീഴ്പ്പെടുത്താമെന്ന് വിവേചിച്ചറിയുക ഇക്കാര്യത്തിൽ അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. അത്തരം വ്യക്തികൾ സഭയുടെ ഭ്രഷ്ടരാക്കപ്പെട്ട അംഗങ്ങളാണെന്ന് തോന്നേണ്ടതില്ല. പകരം സജീവ അംഗങ്ങളായി കരുതപ്പെടാം. സഭയിൽ ജീവിക്കുകയും വളരുകയും ചെയ്യാൻ കഴിവുള്ളവരായി കരുതപ്പെടാം. അവരെ എപ്പോഴും സ്വാഗതം ചെയ്യുന്ന വാത്സല്യത്തോടെ സൂക്ഷിക്കുന്ന ജീവന്റെയും സുവിശേഷത്തിന്റെയും മാർഗത്തിൽ അവരെ

പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന സഭയുടെ അംഗങ്ങളായിത്തന്നെ. അവരുടെ കുട്ടികളുടെ ശുശ്രൂഷയ്ക്കും ക്രൈസ്തവമായ വളർത്തലിനും ഈ ഉദ്ഗ്രഥനം ആവശ്യമാണ്. കുട്ടികൾ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ടവരായി കരുതപ്പെടേണ്ടവരാണ്.'[334]

300. ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെയുള്ള സാഹചര്യങ്ങളുടെ അളവറ്റ വൈവിധ്യമാണുള്ളത്. അതു പരിഗണിക്കുമ്പോൾ കാനോൻ നിയമങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായും, എല്ലാ സംഭവത്തിലും പ്രയോഗിക്കത്തക്ക, പൊതു നിയമങ്ങളുടെ ഒരു സംഘാതം സിനഡിൽ നിന്നോ ഈ ആഹ്വാനത്തിൽ നിന്നോ പ്രതീക്ഷിക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നത് മനസിലാക്കാവുന്ന കാര്യമാണ്. പ്രത്യേക സംഭവങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച ഉത്തരവാദിത്വപൂർണവും വ്യക്തിപരവും അജപാലനപരവുമായ വിവേചിച്ചറിയൽ ഏറ്റെടുക്കാൻ നവീകൃതപ്രോത്സാഹന രീതിയാണ് സാധ്യമായിട്ടുള്ളത്. 'ഉത്തരവാദിത്വത്തിന്റെ അളവ് എല്ലാ സംഭവങ്ങളിലും തുല്യമല്ല'[335] എന്ന് അംഗീകരിക്കുന്നതായിരിക്കണം അത്. ഒരു നിയമത്തിന്റെ അനന്തരഫലങ്ങൾ എപ്പോഴും ഒന്നുതന്നെയായിരിക്കണമെന്നു നിർബന്ധമില്ല.[336] വിവാഹബന്ധം വേർപെടത്തി പുനർവിവാഹം ചെയ്തവന് 'സഭയുടെ പ്രബോധനമനുസരിച്ചും മെത്രാന്റെ മാർഗനിർദേശങ്ങളനുസരിച്ചും അവരുടെ അവസ്ഥ മനസിലാക്കാൻ സഹായിച്ചുകൊണ്ട് അവരോടൊപ്പം സഞ്ചരിക്കുക എന്നത് വൈദികർക്കുള്ള ഒരു കടമയാണ്. വിചിന്തനത്തിന്റെയും അനുതാപത്തിന്റെയും നിമിഷങ്ങളിലൂടെ നടത്തുന്ന ആത്മപരിശോധനയുടെ പ്രക്രിയ ഉപയോഗപ്രദമാണ്. വിവാഹബന്ധം വേർപെടുത്തി പുനർവിവാഹം ചെയ്തവർ തങ്ങളോടു തന്നെ ചോദിക്കണം: വൈവാഹിക ഐക്യം വിഷമസ്ഥിതിയിലെത്തയപ്പോൾ കുട്ടികളോട് എങ്ങനെ പെരുമാറി? അനുരഞ്ജനത്തിനുള്ളശ്രമം നടത്തിയോ? ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട കക്ഷിക്ക് എന്തുസംഭവിച്ചു? കുടുംബത്തിലെ മറ്റ് അംഗങ്ങളുടെ മേലും വിശ്വാസസമൂഹത്തിൻമേലും എന്ത് അനന്തരഫലങ്ങളാണ് പുതിയ ബന്ധം സൃഷ്ടിച്ചത്. വിവാഹത്തിനു തയ്യാറാകുന്ന യുവജനത്തിന് എന്തു മാതൃകയാണു നല്കിയത്? ആർക്കും നിഷേധിക്കപ്പെടാത്ത ദൈവകാരുണ്യത്തിലുള്ള വിശ്വാസം ശക്തിപ്പെടുത്താൻ ആത്മാർത്ഥമായ വിചിന്തനത്തിനു കഴിയും.'[337] നാം പറയുന്നത് സഹഗമനത്തിന്റെയും വിവേചിച്ചറിയലിന്റെയും പ്രക്രിയയെക്കുറിച്ചാണ്. 'അത് വിശ്വാസികളെ ദൈവതിരുമുമ്പിലുള്ള അവരുടെ അവസ്ഥയെ സംബന്ധിച്ച് ബോധത്തിലേക്കു നയിക്കും. വൈദികനുമായി ആന്തരിക മണ്ഡലങ്ങളിൽ നടത്തുന്ന സംഭാഷണം സഹായകമാണ്. സഭയുടെ ജീവിതത്തിൽ കൂടുതൽ പൂർണതയുള്ള ഭാഗഭാഗിത്വത്തിനുള്ള സാധ്യതയെ തടയുന്നതെന്തോ അതിനെ സംബന്ധിച്ചും ആ സാധ്യതയെ പോഷിപ്പിക്കുന്നതിനും വളർത്തുന്നതിനും എന്തു നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചും വിധി നിർണയത്തിനുവേണ്ട പരിശീലനത്തിന് അതു

സഹായകമാണ്. ക്രമാനുഗതികത്വം നിയമത്തിൽത്തന്നെയുള്ളതല്ല (cf ഫമിലിയാരിസ് കോൺസോസ്യോ, 34). അതുകൊണ്ട്, സഭ നിർദ്ദേശിക്കുന്നതനുസരിച്ചുള്ള സത്യത്തിന്റെയും പരസ്നേഹത്തിന്റെയും സുവിശേഷസംബന്ധമായ ആവശ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒരിക്കലും വിഛേദിക്കാൻ പാടില്ല. ഈ തിരിച്ചറിയൽ നടക്കുന്നതിന് താഴെപ്പറയുന്ന വ്യവസ്ഥകൾ ഉണ്ടായിരിക്കുക അത്യാവശ്യമാണ്: 'വിനയം, സഭയോടും അവളുടെ പ്രബോധനത്തോടുമുള്ള തിരിച്ചറിയലും സ്നേഹവും, ദൈവത്തിന്റെ ഇഷ്ടത്തെ ആത്മാർത്ഥമായി അന്വേഷിക്കൽ, അതിനോട് കൂടുതൽ പൂർണമായി പ്രത്യുത്തരിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹം.'[338] തെറ്റിധാരണകളുണ്ടാവുകയെന്ന വലിയ അപകടത്തെ ഒഴിവാക്കാൻ ഈ മനോഭാവങ്ങൾ സാരാംശപരമാണ്. പെട്ടെന്ന് 'ഒഴിവുകൾ' നല്കാൻ ഏതു പുരോഹിതനും കഴിയുമെന്ന ധാരണ, അല്ലെങ്കിൽ ആനുകൂല്യങ്ങൾ നല്കിക്കൊണ്ട് പകരമായി കൂദാശാപരമായ ആനുകൂല്യങ്ങൾ ചിലർക്കു സാധിക്കുമെന്ന ധാരണ എന്നിവ തെറ്റാണ്. തന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളെ സഭയുടെ പൊതുനന്മയ്ക്കു എതിരേ മുന്നോട്ടുവയ്ക്കാൻ ഉദ്ദേശ്യമില്ലാത്ത ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള തന്ത്രശാലിയായ ഒരാൾ തന്റെ പ്രശ്നത്തിന്റെ ഗൗരവം തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുന്ന ഒരു അജപാലകനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നു. സഭയ്ക്ക് ഇരട്ട മാനദണ്ഡമുണ്ടെന്ന ചിന്തയിലേക്കു ജനങ്ങളെ നയിക്കുകയെന്ന അപകടസാധ്യത അതുമൂലം ഉണ്ടാകണമെന്നില്ല.

അജപാലനപരമായ തിരിച്ചറിയലിലെ മയപ്പെടുത്തുന്ന ഘടകങ്ങൾ

301. ചില ക്രമവിരുദ്ധ സാഹചര്യങ്ങളിൽ സവിശേഷ തിരിച്ചറിയലിന്റെ സാധ്യതയും ആവശ്യവും പര്യാപ്തമാംവിധം മനസിലാക്കണം. അതിന് ഒരു കാര്യം എപ്പോഴും പരിഗണിക്കണം. സുവിശേഷത്തിലെ ആവശ്യങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും തരത്തിൽ മയപ്പെടുത്തുന്നവെന്ന് ആരും ചിന്തിക്കാതിരിക്കാൻ വേണ്ടിയാണത്. മയപ്പെടുത്തുന്ന ഘടകങ്ങളെയും സാഹചര്യങ്ങളെയും കുറിച്ച് സഭയ്ക്ക് സുദൃഢമായ വിചിന്തനപദ്ധതിയുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് 'ക്രമവിരുദ്ധ'മായ അവസ്ഥയിൽ ജീവിക്കുന്ന എല്ലാവരും മാരകപാപാവസ്ഥയിലാണെന്നും വിശുദ്ധീകരണ വരപ്രസാദമില്ലാത്തവരാണെന്നും വെറുതേ പറയാനാവുകയില്ല. ഇവിടെ നിയമത്തെക്കുറിച്ചുള്ള കേവലമായ അജ്ഞതയെക്കാൾ കൂടുതലായ ഒന്നുണ്ട്. ഒരാൾക്ക് നിയമം പൂർണമായിട്ട് അറിയാമായിരിക്കാം. എന്നാലും അതിന്റെ 'ആന്തരിക മൂല്യം' മനസിലാക്കാൻ വളരെ പ്രയാസമുണ്ടായിരിക്കും[339] അല്ലെങ്കിൽ കൂടുതൽ പാപം കൂടാതെ വ്യത്യസ്തമായി പ്രവർത്തിക്കാനോ നിശ്ചയിക്കാനോ അനുവദിക്കാത്ത വസ്തുനിഷ്ഠമായ ഒരവസ്ഥയിലായിരിക്കാം. സിനഡുപിതാക്കന്മാർ പറഞ്ഞതുപോലെ 'ഒരു തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനുള്ള കഴിവിനെ പരിമിതപ്പെടുത്തുന്ന ഘടകങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കാം.'[340]

ഒരാൾക്ക് കൃപാവരവും പരസ്നേഹവും ഉണ്ടായിരിക്കാം. എന്നാലും ഏതെങ്കിലും ഒരു പുണ്യം അഭ്യസിക്കാൻ കഴിവില്ലായിരിക്കാം എന്നിങ്ങനെ വിശുദ്ധ തോമസ് അക്വീനാസ് അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.[341] മറ്റു വാക്കുകളിൽ പറഞ്ഞാൽ, ഒരു വ്യക്തിക്ക് നിവേശിത ധാർമ്മിക സദ്ഗുണങ്ങളെല്ലാം ഉണ്ടെങ്കിലും അവയിൽ ഒന്നിന്റെ അസ്തിത്വത്തെ വ്യക്തമായി പ്രകാശിപ്പിക്കാൻ അയാൾക്കു കഴിയുന്നില്ല. കാരണം ആ സദ്ഗുണത്തിന്റെ ബാഹ്യമായ അഭ്യസനം പ്രയാസമുള്ളതാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു: 'ചില വിശുദ്ധന്മാർക്ക് ചില പുണ്യങ്ങൾ ഇല്ലായിരുന്നുവെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ആ പുണ്യങ്ങളുടെ അഭ്യസനം അവർക്ക് പ്രയാസമുള്ള കാര്യമായിരുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ - അവർക്കു എല്ലാ പുണ്യങ്ങളുടെയും ശീലമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും.'[342]

302. കത്തോലിക്കാസഭയുടെ മതബോധനഗ്രന്ഥം ഈ ഘടകങ്ങളെ വ്യക്തമായി സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്: 'അജ്ഞത, അശ്രദ്ധ, ബലപ്രയോഗം, ഭയം, ശീലം, ക്രമരഹിതങ്ങളായ അടുപ്പങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കും മനശ്ശാസ്ത്രപരമോ സാമൂഹികമോ ആയ മറ്റു ഘടകങ്ങൾക്കും ഒരു പ്രവൃത്തിയുടെ ആരോപണവിധേയത്വ സാധ്യതയെയും ഉത്തരവാദിത്വത്തെയും കുറയ്ക്കാനോ ഇല്ലാതാക്കാൻപോലുമോ കഴിയും.'[343] മതബോധനഗ്രന്ഥം മറ്റൊരു ഖണ്ഡികയിൽ ധാർമ്മിക ആരോപണ വിധേയത്വ സാധ്യതയെ മയപ്പെടുത്തുന്ന സാഹചര്യങ്ങളെപ്പറ്റി വീണ്ടും സൂചിപ്പിക്കുകയും ദീർഘമായി പ്രതിപാദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ധർമ്മത്തെ സംബന്ധിച്ച ഒരുവന്റെ അപരാധത്തെ ലഘൂകരിക്കുകയോ ഒരുപക്ഷേ നിസ്സാരമാക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന വൈകാരിക അപക്വത, തഴക്കത്തിന്റെ ശക്തി, ആശങ്കകൾ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റുള്ള മാനസിക-സാമൂഹിക ഘടകങ്ങൾ എന്നിവയെ കണക്കിലെടുക്കേണ്ടതാണ്.'[344] ഇക്കാരണത്താൽ, വസ്തുനിഷ്ഠമായ ഒരവസ്ഥയെക്കുറിച്ചുള്ള നിഷേധാത്മക വിധിനിർണയം വ്യക്തിയുടെ ആരോപണ വിധേയത്തെയോ പാപാവസ്ഥയെയോ സംബന്ധിക്കുന്ന ഒരു വിധിനിർണയത്തെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നില്ല.[345] ഈ ബോധ്യങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സിനഡു പിതാക്കന്മാർ ഉറപ്പിച്ചു പറയാൻ ആഗ്രഹിച്ചത് സമുചിതമായതാണെന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു. ചില സാഹചര്യങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്തമായി പ്രവർത്തിക്കാൻ ആളുകൾക്കു വളരെ പ്രയാസമുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഒരു പൊതുതത്ത്വത്തെ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ചില പ്രവൃത്തികളെയോ തീരുമാനങ്ങളെയോ സംബന്ധിച്ച ഉത്തരവാദിത്വം എല്ലാ സംഭവങ്ങളിലും ഒന്നുപോലെയല്ലെന്നു തിരിച്ചറിയുക അത്യാവശ്യമാണ്. അജപാലനപരമായ തിരിച്ചറിയൽ ഒരു വ്യക്തിയുടെ ശരിയായി രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട മനസ്സാക്ഷിയെ പരിഗണിച്ചുകൊണ്ട് ഈ സാഹചര്യങ്ങൾക്കുള്ള ഉത്തരവാദിത്വം സ്വീകരിക്കണം. പ്രവൃത്തികളുടെ അനന്തരഫലങ്ങൾ പോലും എല്ലാ സംഭവങ്ങളിലും ഒന്നുപോലെയായിരിക്കണമെന്നു നിർബന്ധമില്ല.[346]

303. അത്തരം വസ്തുനിഷ്ഠമായ ഘടകങ്ങളുടെ സ്വാധീനം അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു കാര്യം കൂട്ടിച്ചേർക്കാനാവും. അതായത്, വിവാഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള നമ്മുടെ ധാരണയെ വസ്തുനിഷ്ഠമായി മൂർത്തമാക്കാത്ത ചില സാഹചര്യങ്ങളിൽ വ്യക്തിയുടെ മനസ്സാക്ഷി സഭയുടെ പതിവിലേക്ക് കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെടുന്നതാണ് കൂടുതൽ നല്ലത്. സ്വാഭാവികമായി, പ്രകാശിതമായ ഒരു മനസ്സാക്ഷിയുടെ വികസനത്തിനായി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാൻ എല്ലാ പരിശ്രമവും ചെയ്യണം. ഒരുവൻ തന്റെ അജപാലകന്റെ ഉത്തരവാദിത്വപൂർണവും ഗൗരവാവഹവുമായ രൂപപ്പെടുകയും നയിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്ന മനസ്സാക്ഷിയായിരിക്കണം അത്. ദൈവകൃപയിലുള്ള പൂർവാധികം മഹത്തരമായ വിശ്വാസത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും വേണം. എന്നാലും ഒരു സാഹചര്യം സുവിശേഷത്തിന്റെ പൊതുവായ ആവശ്യങ്ങളോട് വസ്തുനിഷ്ഠമായി ചേരുന്നില്ലെന്ന് തിരിച്ചറിയുന്നതിലും കൂടുതൽ മനസ്സാക്ഷിക്ക് ചെയ്യാനാകും. ദൈവത്തോട് ഇപ്പോൾ പറയാൻ കഴിയുന്ന ഏറ്റവും ഉദാരതാപൂർണമായ പ്രത്യുത്തരം എന്താണെന്ന് ആത്മാർത്ഥമായും സത്യസന്ധമായും തിരിച്ചറിയാൻ കൂടി അതിനു കഴിയും. ഒരുവന്റെ പരിമിതികളുടെ വസ്തുനിഷ്ഠമായ സങ്കീർണതയ്ക്കിടയിൽ എന്താണ് ദൈവം തന്നോട് ചോദിക്കുന്നതെന്ന് - അത് ഇനിയും പൂർണമായി വസ്തുനിഷ്ഠമായ ആദർശമല്ലെങ്കിലും - ധാർമ്മിക തീർച്ചയോടെ കാണാനും കഴിയും. എങ്ങനെയായാലും ഈ തിരിച്ചറിയൽ സ്വയംചാലകമാണെന്ന് നമുക്ക് ഓർമ്മിക്കാം. അത് വളർച്ചയുടെ പുതിയ ഘട്ടങ്ങളോട് എപ്പോഴും തുറവുള്ളതായി നിലകൊള്ളണം. ആദർശപൂർണമായി സാക്ഷാത്കൃതമാക്കാൻ സഹായിക്കാനാവുന്ന പുതിയ തീരുമാനങ്ങളിലേക്കും തുറവുള്ളതായിരിക്കണം.

നിയമങ്ങളും സൂക്ഷ്മദർശിത്വവും

304. ഒരു വ്യക്തിയുടെ പ്രവൃത്തികൾ നിയമത്തിന് അല്ലങ്കിൽ ചട്ടത്തിന് ചേർന്നതാണോയെന്നു പരിശോധിക്കുകമാത്രം ചെയ്യുന്നത് ലഘൂകരണമാണ്. കാരണം, മനുഷ്യന്റെ വസ്തുനിഷ്ഠമായ ജീവിതത്തിന് ദൈവത്തോടുള്ള സമ്പൂർണ വിശ്വസ്തത തിരിച്ചറിയാനും അത് ഉറപ്പുവരുത്താനും അതുമാത്രം പോരാ. വിശുദ്ധ തോമസ് അക്വീനാസിന്റെ പ്രബോധനം നാം എപ്പോഴും ഓർക്കാനും നമ്മുടെ അജപാലന സൂക്ഷമാവലോകനത്തിൽ കൂട്ടിച്ചേർക്കാൻ പഠിക്കാനും ഞാൻ അത്യുത്സാഹത്തോടെ ആവശ്യപ്പെടുന്നു: 'പൊതുതത്ത്വങ്ങളിൽ അത്യാവശ്യം ഉണ്ടെങ്കിലും നാം വിശദവിവരങ്ങളിലേക്ക് ഇറങ്ങിച്ചെല്ലുന്തോറും കൂടെക്കൂടെ കുറവുകൾ നാം കാണുന്നു... പ്രവൃത്തിയുടെ കാര്യത്തിൽ സത്യം അഥവാ പ്രായോഗിക സത്യസന്ധത എല്ലാറ്റിനെ സംബന്ധിച്ചും ഒന്നുപോലെയല്ല. പൊതു തത്ത്വങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുമാത്രം ഒന്നുപോലെയാണ്. വിശദാംശങ്ങളിൽ ഒരേ സത്യസന്ധതയുള്ളിടത്ത് അത് എല്ലാവർക്കും തുല്യനില

യിൽ അറിയപ്പെട്ടിട്ടില്ല... നാം വിശദാംശങ്ങളിലേക്ക് കൂടുതൽ ഇറങ്ങിച്ചെല്ലുന്നതനുസരിച്ച് തത്ത്വം പരാജയപ്പെടുന്നതായി കാണാം'[347] ഒരിക്കലും അവഗണിക്കുകയോ ഉപേക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്യാനാവാത്ത നന്മയെ പൊതുനിയമങ്ങൾ നിശ്ചയിക്കുന്നുവെന്നത് സത്യമാണ്. എന്നാൽ അവയുടെ ക്രോഡീകരണത്തിൽ എല്ലാ പ്രത്യേക സാഹചര്യങ്ങൾക്കുമുള്ള കാര്യങ്ങൾ തികച്ചും വ്യക്തമാക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. അതേസമയം ഒരു കാര്യം പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഒരു പ്രത്യേക സാഹചര്യത്തിലെ പ്രായോഗിക തിരിച്ചറിയലിന്റെ ഭാഗമായിരിക്കുന്നതിനെ ഒരു നിയമത്തിന്റെ തലത്തിലേക്ക് ഉയർത്താൻ പാടില്ല. അത് അസഹനീയമായ ധർമ്മാധർമ്മവിചാരണയിലേക്കു നയിക്കുക മാത്രമല്ല ചെയ്യുന്നത്. പിന്നെയോ സവിശേഷശ്രദ്ധയോടെ സംരക്ഷിക്കേണ്ട മൂല്യങ്ങളെത്തന്നെ അപകടപ്പെടുത്തുക കൂടിചെയ്യും.[348]

305. ഇക്കാരണത്താൽ ക്രമരഹിത സാഹചര്യങ്ങളിൽ ജീവിക്കുന്നവരോട് വെറും ധാർമ്മിക നിയമങ്ങൾ മാത്രം പ്രയോഗിച്ചാൽ മതി; അതും ആളുകളുടെ ജീവിതത്തെ എറിയാനുള്ള കല്ലുകളെന്നപോലെ മതി എന്ന് ഒരു അജപാലകന് വിചാരിക്കാൻ പാടില്ല. സഭയുടെ പ്രബോധനങ്ങളുടെ പിന്നിൽ പതിവായി ഒളിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരുവന്റെ അടയ്ക്കപ്പെട്ട ഹൃദയത്തെ അത് സൂചിപ്പിക്കും. അപ്പോൾ 'മോശയുടെ സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ട് അധീശത്വത്തോടും ഉപരിപ്ലവത്തോടുംകൂടെ പ്രയാസമുള്ള കേസുകൾ, വ്രണപ്പെട്ട കുടുംബങ്ങൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ച് വിധി പ്രസ്താവന നടത്തുന്നു'.[349] ഇതേ ചിന്താരീതിയോടെ അന്താരാഷ്ട്ര ദൈവശാസ്ത്ര കമ്മീഷൻ ഇങ്ങനെ നിരീക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്: 'ധാർമ്മികവിഷയത്തിൽ കാരണത്തിൽനിന്ന് കാര്യത്തെ തെളിയിക്കുന്നതായി (a priori), അടിച്ചേല്പിക്കുന്നതും പണ്ടേ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടതുമായ നിയമസംഘാതമായി സ്വാഭാവിക നിയമത്തെ അവതരിപ്പിക്കാൻ പാടില്ല. പിന്നെയോ അത് തീരുമാനങ്ങളെടുക്കുകയെന്ന അഗാധമായ വൈയക്തിക പ്രക്രിയയ്ക്കുള്ള വസ്തുനിഷ്ഠമായ പ്രചോദനത്തിന്റെ ഉറവിടമാണ്'[350] വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തുന്നതും മയപ്പെടുത്തുന്നതുമായ ഘടകങ്ങളുടെ രൂപങ്ങൾ മൂലം ഒരുകാര്യം സാധ്യമാകാം. അതായത്, പാപത്തിന്റെ വസ്തുനിഷ്ഠമായ ഒരു സാഹചര്യത്തിൽ - അത് വ്യക്തിനിഷ്ഠമായി കുറ്റകരമോ പൂർണമായി അത്തരത്തിലുള്ളതോ ആയിരിക്കണമെന്നില്ല - ഒരു വ്യക്തിക്ക് ദൈവകൃപയിൽ വളരാൻ കഴിയും, സ്നേഹിക്കാൻ കഴിയും, ദൈവകൃപയുടെയും പരസ്നേഹത്തിന്റെയും ജീവിതത്തിൽ വളരാനും കഴിയും. ഈ ലക്ഷ്യത്തിനായി സഭയുടെ സഹായം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് അങ്ങനെ ചെയ്യാനാവും.[351] ദൈവത്തോടു പ്രത്യുത്തരിക്കാനും പരിമിതികളുടെ ഇടയിൽ വളരാനുമുള്ള സാധ്യമായ വഴികൾ കണ്ടുപിടിക്കാൻ വിവേചിച്ചറിയൽ സഹായിക്കണം. എല്ലാറ്റിനെയും മുഴുവൻ തിന്മയുള്ളതായിമാത്രമോ മുഴുവൻ നന്മയുള്ളതായി

മാത്രമോ കരുതിക്കൊണ്ട് നമ്മൾ ചിലപ്പോൾ കൃപയുടെയും വളർച്ചയുടെയും വഴി അടച്ചുകളയും ദൈവത്തെ മഹത്ത്വപ്പെടുത്തുന്ന വിശുദ്ധീകരണ മാർഗങ്ങളെ നിരുത്സാഹപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യും. നമുക്ക് ഒരു കാര്യം ഓർമ്മിക്കാം: 'ബാഹ്യമായി ക്രമപ്പെട്ടതായി കാണപ്പെടുകയും വലിയ പ്രയാസങ്ങളെ നേരിടാതെ ഓരോ ദിവസവും ചലിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ജീവിതത്തെക്കാൾ കൂടുതലായി ദൈവത്തെ പ്രീതിപ്പെടുത്തുന്നത് വലിയ മാനുഷിക പരിമിതികളുടെ മധ്യത്തിൽ ഒരടി മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്നതായിരിക്കും'[352]. ശുശ്രൂഷകരുടെയും സമൂഹങ്ങളുടെയും പ്രായോഗിക അജപാലന ശുശ്രൂഷ ഈ യാഥാർത്ഥ്യത്തെ ആശ്ലേഷിക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെടരുത്.

306. ഓരോ സാഹചര്യത്തിലും, ദൈവത്തിന്റെ നിയമം പൂർണമായി അനുസരിച്ചു ജീവിക്കുന്നതിൽ പ്രയാസങ്ങളുള്ളവരെ കൈകാര്യം ചെയ്യുമ്പോൾ പരസ്നേഹത്തിന്റെ പാത (via caritatis) യിലൂടെ സഞ്ചരിക്കാനുള്ള ക്ഷണം വ്യക്തമായി കേൾക്കപ്പെടണം. സഹോദരസ്നേഹമാണ് ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ഒന്നാമത്തെ നിയമം (cf യോഹ 15:12; ഗലാ 5:14). വേദഗ്രന്ഥത്തിലെ ഉറപ്പുനല്കുന്ന വാക്കുകൾ നമുക്കു മറക്കാതിരിക്കാം: 'സർവോപരി നിങ്ങൾക്ക് ഗാഢമായ പരസ്പരസ്നേഹം ഉണ്ടായിരിക്കട്ടെ; കാരണം, സ്നേഹം നിരവധി പാപങ്ങളെ മറയ്ക്കുന്നു' (1 പത്രോ 4:8); '....ധർമ്മനിഷ്ഠ പാലിച്ചുകൊണ്ട് പാപങ്ങളിൽനിന്നും മർദ്ദിതരോടു കാരുണ്യം കാണിച്ചുകൊണ്ട് അകൃത്യങ്ങളിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞു നില്ക്കുക, അങ്ങനെ നിന്റെ സ്വസ്ഥതയുടെ കാലം നീട്ടിക്കിട്ടിയേക്കും' (ദാനി. 4:24[27]); 'ജലം ജ്വലിക്കുന്ന അഗ്നിയെ കെടുത്തുന്നതുപോലെ ദാനധർമ്മം പാപത്തിനു പരിഹാരമാണ്' (പ്രഭ. 3:30). ഇതുതന്നെയാണ് വിശുദ്ധ ആഗസ്തീനോസ് പഠിപ്പിക്കുന്നതും: 'തീപിടിത്തത്തിന്റെ ഭീഷണിയുണ്ടാകുമ്പോൾ അതു കെടുത്താൻ നാം ജലത്തിനായി ഓടുന്നു... അതുപോലെതന്നെ, നമ്മുടെ വൈക്കോലിൽനിന്ന് പാപത്തിന്റെ അഗ്നിജ്വാല ഉയരുകയും നമ്മൾ അസ്വസ്ഥരാവുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, ഒരു കാരുണ്യപ്രവൃത്തിചെയ്യാനുള്ള അവസരം നമുക്കു നല്കപ്പെട്ടാൽ അഗ്നിജ്വാലയെ കെടുത്താനുള്ള ഒരു നീരുറവ നമുക്കു നല്കപ്പെട്ടാലെന്നപോലെ അതിൽ സന്തോഷിക്കണം'.[353]

അജപാലനകരുണയുടെ യുക്തി

307. എല്ലാ തെറ്റിധാരണയും ഒഴിവാക്കാൻ ഒരു വസ്തുത ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അതായത് വിവാഹത്തെ അതിന്റെ പൂർണമായ ആദർശത്തോടെ, ദൈവത്തിന്റെ പദ്ധതിയെ അതിന്റെ പൂർണമായ മഹത്ത്വത്തിൽ നിർദേശിക്കുന്നതിൽനിന്ന് സഭ ഒരുവിധത്തിലും ഒഴിവാകരുത്. 'മാമ്മോദീസ സ്വീകരിച്ച ആളുകൾ ഒരു വസ്തുത മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കപ്പെടണം. അതായത് വിവാഹ കൂദാശയ്ക്ക് അവരുടെ സ്നേഹപദ്ധതികളെ സമ്പന്നമാക്കാൻ കഴിയും. കൂദാശയിലുള്ള ക്രിസ്തു

വിന്റെ കൃപയാലും സഭയുടെ ജീവിതത്തിൽ പൂർണമായ പങ്കുചേരാനുള്ള സാധ്യതയാലും അവർ താങ്ങിനിറുത്തപ്പെടും.'[354]' ആ ആദർശം നിർദേശിക്കുന്നതിൽ മന്ദോഷ്ണമനോഭാവം, ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള ആപേക്ഷികതാവാദം അല്ലെങ്കിൽ അയോഗ്യമായ അകൽച്ച സുവിശേഷത്തോടുള്ള വിശ്വസ്തതയുടെ അഭാവമാണ്. കൂടാതെ ഇത് യുവജനങ്ങളെക്കുറിച്ച് സഭയ്ക്കുള്ള സ്നേഹത്തിന്റെ അഭാവവുമാണ്. അസാധാരണസാഹചര്യങ്ങളെ നേരിടുന്നതിൽ ധാരണ കാണിക്കുകയെന്നതിന് കൂടുതൽ പൂർണമായ ആദർശത്തിന്റെ പ്രകാശം കുറയ്ക്കുകയെന്ന് അർത്ഥമില്ല. മനുഷ്യനു യേശു നല്കുന്നതിൽനിന്നു കുറഞ്ഞ ഒന്ന് നിർദേശിക്കുകയെന്നും അർത്ഥമില്ല. ഇന്ന് പരാജയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച അജപാലനശുശ്രൂഷയെക്കാൾ പ്രധാനപ്പെട്ടത് വിവാഹങ്ങളെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും അങ്ങനെ അവയുടെ തകർച്ച തടയുകയും ചെയ്യുകയെന്നതാണ്.

308. അതേസമയം മനശാസ്ത്രപരവും ചരിത്രപരവും ജീവശാസ്ത്രപരം പോലുമായ സാഹചര്യങ്ങളെ മയപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെ ഭാരത്തെക്കുറിച്ചുള്ള നമ്മുടെ ബോധത്തിൽനിന്ന് ഒരു വസ്തുത വ്യക്തമാകും. അതായത്, 'സുവിശേഷപരമായ ആദർശത്തിൽനിന്നു മാറിപ്പോകാതെതന്നെ വ്യക്തിപരമായ വളർച്ചയുടെ ക്രമാനുഗതമായ ഘട്ടങ്ങളെ കാരുണ്യത്തോടും ക്ഷമാശീലത്തോടുംകൂടി സഹഗമിക്കുകയെന്ന ആവശ്യമാണത്. ആ ഘട്ടങ്ങൾ പുരോഗമനാത്മകമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമ്പോൾ അങ്ങനെ ചെയ്യണം'. ആവുന്നത്ര ചെയ്യാൻ നമ്മെ പ്രചോദിപ്പിക്കുന്ന കർത്താവിന്റെ കാരുണ്യത്തിന് സ്ഥാനം നല്കിക്കൊണ്ട് അങ്ങനെ ചെയ്യണം'[355] ആശയക്കുഴപ്പത്തിന് അവസരം നല്കാത്ത കൂടുതൽ കർക്കശമായ അജപാലനശുശ്രൂഷയെ കൂടുതൽ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നവരെ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. എന്നാൽ പരിശുദ്ധാത്മാവ് മാനുഷികദൗർബല്യങ്ങളുടെ മധ്യേ വിതയ്ക്കുന്ന നന്മയെ ശ്രദ്ധിക്കുന്ന ഒരു സഭയാണ് യേശു ആവശ്യപ്പെടുന്നതെന്ന് ഞാൻ ആത്മാർത്ഥമായി വിശ്വസിക്കുന്നു. തന്റെ വസ്തുനിഷ്ഠമായ പ്രബോധനം വ്യക്തമായി പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് 'തനിക്കു സാധിക്കുന്ന നന്മ എപ്പോഴും ചെയ്യുന്ന അമ്മയാണത്. നന്മചെയ്യുന്ന പ്രക്രിയയിൽ തെരുവിലെ ചെളിപുരണ്ട് തന്റെ പാദരക്ഷകൾ അഴുക്കുള്ളതായാലും അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നു'[356] സഭയുടെ അജപാലകന്മാർ സുവിശേഷത്തിന്റെ സമ്പൂർണമായ ആദർശവും സഭയുടെ പ്രബോധനവും വിശ്വാസികൾക്കു നിർദേശിച്ചുകൊടുക്കണം. പ്രകോപനമോ അമിതമാംവിധം കഠിനമോ ധൃതിപിടിച്ചുള്ളതോ ആയ വിധിനിർണയങ്ങളോ കൂടാതെ ദുർബലരോട് സഹതാപത്തോടെ പെരുമാറാൻ അവരെ പഠിപ്പിക്കുകയുംവേണം. വിധിക്കുകയോ ശപിക്കുകയോ ചെയ്യരുതെന്ന് സുവിശേഷംതന്നെ നമ്മോടു പറയുന്നുണ്ട് (cf മത്താ 7:1; ലൂക്കാ 6:37). 'മാനുഷികദൗർഭാഗ്യമായ നീർച്ചുഴിയിൽനിന്ന് അഭയസ്ഥാനം നല്കുന്ന വൈയക്തികമോ സാമൂഹികമോ ആയ വേലിക്കെട്ടുകളുടെ അന്വേഷണം നിർത്തണമെന്നും അതിനുപകരം മറ്റു മനുഷ്യരുടെ ജീവിതങ്ങളാകുന്ന യാഥാർത്ഥ്യത്തിലേക്കു പ്രവേശിക്കണമെന്നും കാരുണ്യത്തിന്റെ ശക്തി അറിയണമെന്നും യേശു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. നാം അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നിടത്തെല്ലാം നമ്മുടെ ജീവിതം വിസ്മയനീയമായി സങ്കീർണമായിത്തീരും.'[357]

309. കാരുണ്യത്തിനു സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരു വിശുദ്ധവർഷത്തിന്റെ സാഹചര്യത്തിൽ ഈ വിചിന്തനങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നുവെന്നത് ദൈവികപരിപാലനയാണ്. കാരണം, കുടുംബങ്ങളെ ബാധിക്കുന്ന വിവിധ സാഹചര്യങ്ങളിലും 'ദൈവകാരുണ്യം, സുവിശേഷത്തിന്റെ ഹൃദയസ്പന്ദനം, പ്രഘോഷിക്കാൻ സഭയെ ഏല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അത് ഓരോ വ്യക്തിയുടെയും മനസ്സിലും ഹൃദയത്തിലും തുളച്ചുകയറണം. ആരെയും ഒഴിവാക്കാതെ ഓരോ വ്യക്തിയിലേക്കും ചെന്നെത്തുന്ന ദൈവപുത്രന്റെ പെരുമാറ്റമനുസരിച്ച് ക്രിസ്തുവിന്റെ മണവാട്ടി പെരുമാറണം'[358] യേശുതന്നെ നൂറ് ആടുകളുടെ ഇടയനാണെന്ന്, തൊണ്ണൂറ്റിഒൻപതെണ്ണത്തിന്റെ മാത്രം ഇടയനല്ലെന്ന്, അവൾക്ക് അറിയാം. അവിടന്ന് അവയെ എല്ലാറ്റിനെയും സ്നേഹിക്കുന്നു. ഈ തിരിച്ചറിവിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, 'എല്ലാവരിലേക്കും - വിശ്വാസികളിലേക്കും വിദൂരസ്ഥരിലേക്കും - ദൈവരാജ്യം നമ്മുടെയിടയിൽ സന്നിഹിതമായിക്കഴിഞ്ഞുവെന്നതിന്റെ അടയാളമെന്ന നിലയിൽ കരുണയുടെ തൈലം എത്തിച്ചേരുകയെന്നത്'[359] സാധ്യമായിത്തീരും.

310. നമുക്ക് ഒരു വസ്തുത മറക്കാനാവുകയില്ല. അതായത്, 'കരുണ ദൈവപിതാവിന്റെ മാത്രം പ്രവൃത്തിയല്ല. അത് അവിടത്തെ യഥാർത്ഥ മക്കൾ ആരാണെന്ന് അറിയാനുള്ള ഒരു മാനദണ്ഡമായിത്തീരുന്നു. ഒറ്റ വാക്കിൽ പറഞ്ഞാൽ നാം കരുണ കാണിക്കാൻ വിളിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കാരണം, കരുണ ആദ്യം നമ്മോടു കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.'[360] ഇത് വെറും റൊമാന്റിസിസമല്ല. അല്ലെങ്കിൽ ദൈവസ്നേഹത്തോടുള്ള മന്ദോഷ്ണമായ പ്രത്യുത്തരമല്ല. നമുക്ക് ഏറ്റവും നല്ലത് എന്താണെന്ന് ദൈവസ്നേഹം എപ്പോഴും അന്വേഷിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ 'കരുണ സഭയുടെ ജീവിതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം തന്നെയാണ്. അവളുടെ എല്ലാ അജപാലനപ്രവർത്തനങ്ങളും വിശ്വാസികളോട് അവൾ കാണിക്കുന്ന കരുണയോടുകൂടിയതായിരിക്കണം. അവളുടെ പ്രഭാഷണത്തിലോ ലോകത്തിന് അവൾ നല്കുന്ന സാക്ഷ്യത്തിലോ കരുണയില്ലാത്തതായി ഒന്നുമുണ്ടായിരിക്കരുത്'[361] 'ചിലപ്പോൾ നമ്മൾ കൃപാവരത്തെ എളുപ്പമാക്കുന്നവരെന്നതിനെക്കാൾ അതിന്റെ വിധിയാളന്മാരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു എന്നതു ശരിയാണ്. എന്നാൽ സഭ ഒരു ചുങ്കസ്ഥലമല്ല. അത് പിതാവിന്റെ ഭവനമാണ്. അവിടെ എല്ലാവർക്കും അവരുടെ പ്രശ്നങ്ങളോടുകൂടിത്തന്നെ സ്ഥലമുണ്ട്.'[362]

311. ധർമ്മശാസ്ത്രാധ്യാപനം ഈ പരിഗണനകൾ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പരാജയപ്പെടരുത്. എന്തെന്നാൽ സഭയുടെ ധാർമ്മിക പ്രബോധനത്തോടു താത്പര്യം കാണിക്കണമെന്നതു ശരിയാണെങ്കിലും സുവിശേഷത്തിന്റെ ഏറ്റവും ഉന്നതവും ഏറ്റവും കേന്ദ്രസ്ഥവുമായ മൂല്യങ്ങളെ ഊന്നിപ്പറയാനും അവയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനും സവിശേഷ ശ്രദ്ധചെലുത്തണം[363] ദൈവസ്നേഹമെന്ന തികഞ്ഞ സൗജന്യദാനത്തോടുള്ള പ്രത്യുത്തരമെന്നനിലയിൽ പ്രത്യേകമായി പരസ്നേഹത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അങ്ങനെ ചെയ്യണം. നമ്മുടെ അജപാലനപ്രവർത്തനത്തിൽ ദൈവത്തിന്റെ വ്യവസ്ഥാതീതമായ സ്നേഹത്തിന് സ്ഥാനം നല്കാൻ പ്രയാസമുള്ളതായി നമുക്കു തോന്നുന്നു.[364] കാരുണ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച് നാം അനേകം വ്യവസ്ഥകൾ വയ്ക്കുന്നു. അങ്ങനെ അതിന്റെ വസ്തുനിഷ്ഠമായ അർത്ഥവും യഥാർഥ പ്രാധാന്യവും ഇല്ലാതാക്കുന്നു. സുവിശേഷത്തിന്റെ ശക്തി കുറയ്ക്കാനുള്ള ഏറ്റവും മോശമായ മാർഗമാണിത്. ഉദാഹരണമായി, കാരുണ്യം നീതിയെയും സത്യത്തെയും ഒഴിവാക്കുന്നില്ലെന്നത് സത്യമാണ്, പക്ഷേ, കരുണയാണ് നീതിയുടെ പൂർണതയും ദൈവികസത്യത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രകാശപൂർണമായ പ്രകാശനവും എന്ന് പ്രഥമവും പ്രധാനവുമായി നാം പറയണം. ഇക്കാരണത്താൽ 'ദൈവത്തിന്റെ സർവശക്തിയെയും പ്രത്യേകിച്ച് അവിടത്തെ കരുണയെയും അവസാനം സംശയത്തിലാക്കുന്ന ഏതു ദൈവശാസ്ത്ര സങ്കല്പവും അപര്യാപ്തമായി'[365] നാം എപ്പോഴും പരിഗണിക്കണം.

312. കൂടുതൽ വൈകാരികതയുള്ള പ്രശ്നങ്ങളെ കൈകാര്യം ചെയ്യുമ്പോൾ തണുത്ത ബ്യൂറോക്രാറ്റിക് ധാർമ്മീകതയെ ഉപേക്ഷിക്കാൻ ഇതു നമുക്ക് ഒരു ചട്ടക്കൂടും സംവിധാനവും നല്കുന്നു. അത്തരം ധാർമ്മികതയ്ക്കുപകരം ഇത് കരുണാപൂർണമായ സ്നേഹംകൊണ്ട് നിറഞ്ഞ അജപാലന തിരിച്ചറിയലിന്റെ സാഹചര്യത്തിൽ നമ്മെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നു. ആ സ്നേഹമാകട്ടെ മനസ്സിലാക്കാനും, ക്ഷമിക്കാനും, സഹയാത്ര നടത്താനും, പ്രത്യാശിക്കാനും സർവോപരി സമഗ്രമായിരിക്കാനും എന്നും സന്നദ്ധമാണ്. അതാണ് സഭയിൽ പ്രബലപ്പെടേണ്ട സുസ്ഥിര മനോഭാവം 'സമൂഹത്തിന്റെ ഏറ്റവും അകന്ന അരികുകളിൽ ജീവിക്കുന്നവരിലേക്ക് നമ്മുടെ മനസ്സു തുറക്കാൻ'[366] നമ്മെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതും അതായിരിക്കണം. സങ്കീർണ സാഹചര്യങ്ങളിലുള്ള വിശ്വാസികളെ, തങ്ങളുടെ അജപാലകരോട് അല്ലെങ്കിൽ ജീവിതം കർത്താവിനു സമർപ്പിച്ച അല്മായരോട് ആത്മവിശ്വാസത്തോടെ സംസാരിക്കാൻ ഞാൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. തങ്ങളുടെ ആശയങ്ങളുടെയോ ആഗ്രഹങ്ങളുടെയോ ഒരു സ്ഥിരീകരണം അവർ എപ്പോഴും അവരിൽ കണ്ടുമുട്ടിയെന്നുവരില്ല. എന്നാലും അവർ തീർച്ചയായും കുറച്ചു പ്രകാശം സ്വീകരിക്കും. അവരുടെ സാഹചര്യത്തെ കൂടുതൽ നന്നായി മനസ്സിലാക്കാനും വൈയക്തിക വളർച്ചയ്ക്കുള്ള ഒരു

വഴി കണ്ടെത്താനും അതു സഹായിക്കും. സംവേദകത്വത്തോടും പ്രശാന്തതയോടുംകൂടി അവരെ ശ്രവിക്കാൻ ഞാൻ സഭയുടെ അജപാലകരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകകൂടി ചെയ്യുന്നു. അവരുടെ കഷ്ടാവസ്ഥയും അവരുടെ വീക്ഷണവും ആത്മാർത്ഥമായ ആഗ്രഹത്തോടെ അവർ മനസ്സിലാക്കണം. അവർ കൂടുതൽ നല്ല ജീവിതം നയിക്കാനും സഭയിൽ അവർക്കുള്ള ശരിയായ സ്ഥാനം തിരിച്ചറിയാനും അവരെ സഹായിക്കുന്നതിനാണത്.